

La piga

UN CONTE DE MARIA ENRICH

A M. Rosa Closa

La senyora Adela havia dormit poc. La Rita va entrar a l'habitació com cada dia i va obrir els porticons. Feia un dia humit i gris, massa fred per al temps que era.

—Bon dia senyora —va dir mentre preparava la *toilette* de la seva mestressa.

La senyora Adela va asseure's al llit i va fer un badall escanyat. Es calçà les xinel·les de seda i la Rita la va ajudar a posar-se la bata. Després, li abocà l'aigua tèbia en el rentamans i li va deixar la tovallola planxada a punt.

—Ha arribat la Roseta?

—S'espera a baix, senyora.

—Doncs ja li podràs dir que pugi.

Abans que la Rita sortís de l'habitació, la senyora Adela, dissimulant interès, com si fos la cosa més rutinària, li va preguntar:

—El senyor Eudald ja ha sortit?

—Sí, senyora, com cada dia.

—I el senyoret s'ha llevat?

—No, senyora. És molt d'hora encara...

La senyora Adela va respirar tranquil·la i, a pesar del cansament, els llavis li van fer un petit moviment de satisfacció.

—Està bé, Rita. Ja te'n pots anar.

La Roseta va entrar i va saludar com feia sempre, amb veu enfeinada i apressada, la veu d'haver d'anar de casa en casa i d'haver d'endevinar l'hora justa en què trobaria la clienta a punt i no haver-se d'esperar, perquè si una senyora se li endarreraria, sabia que després tot eren presses i males cares.

—Com està, senyora?

La Roseta va agafar la bosseta de la pinta i el pentinador. Va cobrir-li les espatlles amb la tela fina i amb les seves mans destres va començar a desfer les trenes daurades de la senyora. Va agafar la pinta:

—Ai, vigila! Que em fas mal!

—Perdoni, senyora.

I va seguir esclarint aquella cascada d'or fosc que s'estenia per l'espatlla de la senyora Adela.

—No em tibis tant, Roseta, que m'arrençaràs els cabells!

La senyora Adela solia rondinar quan la Roseta la pentinava. Ho feia mig en broma, mig per demostrar caràcter. Aquell matí rondinava més del compte, tenia poc humor, estava cansada. La pentinadora s'havia adonat de les ombres fosques que encerclaven els seus ulls color de rata. Què havia passat, aquella nit?

—Ai! M'has punxat amb l'agulla! Roseta, filla, que em vols fer mal?

La Roseta era pacient. Va acabar de col·locar les agulles en els llocs estratègics que l'ofici li havia ensenyat perquè el monyo de la senyora no es desfés en tot el dia. Va clavar la darrera agulla.

Mentre li retirava el pentinador li va dir:

—Se la veu cansada de bon matí, senyora. Que no es troba bé?

—Perfectament, em trobo.

Hi havia triomf en aquelles paraules? A la Roseta li ho va semblar.

La senyora Adela va veure reflectida al mirall la cara d'aquella doneta grassa i afable que, puntual, la visitava cada matí. Sense deixar de mirar davant seu, va afegir:

—Roseta, el senyoret Eudald no es casa.

El senyoret no es casa! El senyoret no es casa! La notícia va escampar-se en poca estona per tota la casa. La Roseta li ho va dir a la Rita, la minyoneta jove, quan aquesta la va acompanyar a la porta. No tenia temps per fer-hi comentaris perquè sabia que arribava tard a la casa següent. A la Rita li va faltar temps per anar fins a la cuina. La Magdalena, tot just sentir-la, es va senyar:

—Déu del cel! Això ja es veia a venir.

I va córrer al jardí:

—Manel! Manel! Saps la notícia? El senyoret no es casa!

Al Manel se li va escapar un renech per sota el nas, que la Magdalena, no va sentir. Va deixar caure el rasclat a terra i es va oblidar de la muntanya de fulles seques i humides. Va baixar d'un salt els quatre graons que duïen al soterrani de la casa i va anar al recambró de la caldera. El Felip estava carregant-la de carbó:

—Felip! Felip! Saps què m'ha dit la Magdalena?

El Felip va abocar el combustible negre a la boca de foc mentre escoltava les paraules nervioses del Manel.

—Vés a saber què s'han empescat els amos per impedir aquest matrimoni!

I va tancar la portella de ferro amb brusquedat.

De lluny, tenia bona planta. Era alt i no gaire prim. Volia vestir seguint l'última moda i per això no deixava mai de repassar amb atenció les revistes que la seva mare es feia enviar des de París. D'aquesta manera podia allisonar el pobre sastre que, per tradició familiar, el vestia. Era molt presumit. La cadena d'or del rellotge dibuixant-li una u oscil·lant damunt la seda clara de l'armilla, el barret amb una lleugera inclinació, el bastó esvelt i les sabates enllustrades l'impregnaven d'aquella

elegància que li corresponia per situació social: era l'hereu d'una de les grans famílies d'industrials de Ciutat. En veure'l més de prop, però, tot aquest senyoriu s'esvaïa. La pell descolorida, els cabells negres i esllanguits, el bigotet poc poblat i, per damunt de tot, la seva mirada de lluç bullit, transformaven el senyoret de casa bona en una mena de noi no acabat de fer, en un personatge insignificant. Sense to. Si hi afegim la veu estrident i aguda, veu de trompeta, que deixava anar una mena d'esgarips malhumorats, és ben cert que l'Eudald B.T. no sabia interpretar gens bé el paper que la història li havia reservat.

A diferència dels nois de la seva edat, l'Eudald havia viatjat per tot Europa. Coneixia bé París, Viena, Roma i havia fet llargues estades a les millors escoles angleses, on, a més d'una acurada educació, l'havien posat al dia de les darreres innovacions en la indústria tèxtil. Parlava l'anglès com si fos el català, tot i que ningú no tenia gens clar què havia après durant l'època d'estudiant. No se li notava. D'ençà que havia completat la seva educació, i d'això ja feia uns quants anys, l'Eudalet havia entrat a l'empresa familiar com a mà dreta del seu pare. Treballar no l'entusiasmava. No hi trobava gust ni hi sentia cap interès i, naturalment, no veia cap utilitat pràctica a matinar cada dia per anar al seu despatx i remenar uns papers que entenia poc. Els seus interessos, els tenia en uns altres llocs i en uns altres horaris. Les nits barcelonines.

Més d'un veí de Ciutat l'havia vist en un teatre del Paral·lel, sol i molt atent al número d'una artista menudeta i bruna, viva com una centella. Era cert. Des que hi va posar els peus per primera vegada amb un parell d'amics i va veure la Suzette cantant i movent els malucs a l'escenari, no se l'havia tret del cap. Va ser llavors que li va néixer el que ell en deia l'afició artística pel cant. I aquesta afició, que no parava de créixer alimentada pels encants de la Suzette, li feia agafar el tren cap a Barcelona sempre que podia.

L'Eudalet frisava per veure la Suzette i escoltar les històries tristes que la noia li explicava. Ella era pobra, això no li ho volia amagar, però tenia talent i veia davant seu un futur prometedor. El seu mestre de cant li tenia promès un petit paper en la propera temporada d'òpera del Principal. Només aquella esperança li feia suportable haver de treballar en un lloc com aquell.

—I també el nostre amor, Eudalet meu...

La Suzette plorava una mica i l'Eudald encara l'adorava més, alhora que experimentava la gran satisfacció d'haver estat ell, justament ell, qui havia salvat aquella bella joveneta dels grans perills que l'assetjaven. Abans de marxar, li deixava sempre uns diners. Ho feia amb discreció per no ferir-la.

L'Eudald tornava de Barcelona emocionat i silenciós. Si la senyora Adela li preguntava com havia anat, es limitava a dir un «*molt bé, mamà*» de trompeta lacònica. I seguia en silenci perquè no se li escapés ni una engruna de la felicitat que la seva estimada li havia deixat al cor.

Un dia, però, l'Eudalet va tornar neguitós. A l'hora de sopar, després que la Rita els deixés la plata amb la carn d'olla a la taula, es va escurar la gola i va dir:

—Papà, mamà, he de dir-vos una cosa.

Ell mateix va notar que la veu li sortia més aguda que de costum. Notes altes de trompeta. Els seus pares també se'n van adonar i van entendre que es tractava d'una cosa important. «*Un nou viatge a l'estranger per a completar els estudis?*», va pensar el pare convençut que un dia o altre el seu fill donaria a conèixer al món, i sobretot als veïns de Ciutat, tot el que valia. «*S'ha enamorat!*», va

xiuxiuejar l'esperit maternal a la senyora Adela, mentre s'imaginava el seu Eudalet fent-se miradetes amb una noieta tímida, de cabells rossos i pell transparent.

—Em vull casar.

El so desafinat de la seva veu els va trencar en mil bocins els pensaments. Dues ments en blanc se'l van mirar.

—Què vols dir que et vols casar?

—Explica't, fill meu!

L'Eudald es va explicar poc. No en sabia més. Però va deixar clar que es volia casar amb la Suzette, una artista de Barcelona.

—Una cantant.

—D'òpera?

—Encara no.

I va empassar-se el darrer tros de botifarra juntament amb l'explicació que els seus progenitors li estaven demanant amb els ulls esbatanats.

Aquella conversa va quedar tancada dins un cofre. Un secret no compartit. Els dies passaven i, mentre al senyor Eudald i a la senyora Adela les paraules del seu fill els sonaven cada dia com un eco més llunyà, a ell, a l'Eudalet, li augmentaven de volum amb cada viatge a Barcelona. «*Em vull casar. Em vull casar*», li repetien els moviments del tren de retorn cap a casa després de visitar l'estimada. I llavors aclucava els seus ulls de peix i s'imaginava escenes amb ell i la Suzette de protagonistes. Asseguts a taula i la Rita servint-los el sopar, conversant al salonet amb les mans agafades, abraçant-se d'amagat darrera la porta del menjador, traient-li la camisa abans de caure rendits al llit...

La segona vegada que l'Eudald va dir que es volia casar també va ser a l'hora de sopar. També hi havia carn d'olla. Les paraules del fill, però, ja no van fer l'efecte d'un crit capriciós, fruit d'un moment de bogeria. En aquella ocasió van sonar segurs. Era la primera vegada que els pares li sentien aquella veu nova. I es van espantar perquè van comprendre que no el farien desistir.

El pare va córrer a indagar sobre la que, s'enfurismava cada cop que ho pensava, hauria de ser la seva jove. Va resultar ser filla d'un poblet de prop de Ciutat. A la Tomasetta (Suzette, això ja es veia, era el nom artístic), el poble se li feia petit i havia fugit cap a Barcelona per fer-hi carrera artística. Els pares estaven contents perquè, segons deia a les cartes que els escrivia, els seus progressos eren grans i aviat podrien llegir el seu nom als diaris. La realitat, però, no era aquesta. Al senyor Eudald no li va costar gaire descobrir-la. Les investigacions de la senyora Adela encara van anar més enllà.

No podia ser. L'Eudald no podia fer aquell casament! ¿I aquell futur que un dia havia d'enlluernar tothom? ¿De què havien servit els viatges i les escoles? I aquells bons partits que, des de feia tant temps, li treballava perquè un dia pogués triar entre les millors pubilles de Ciutat? No s'hi podia casar! Però, tot i tenir-ho tan clar, la senyora Adela s'adonava que cada dia feia un nou preparatiu (un dia triava la roba per al vestit, l'endemà preparava la llista dels invitats...) que conduïa cap al final tan desitjat pel seu fill: el casament. La notícia, que s'havia escapat del cofre com un fum incolor però molt perfumat, havia escampat la seva olor arreu de la casa i del veïnat. I, a hores d'ara, tothom sabia que el senyoret Eudald B.T. es casava amb una moxa de Barcelona de vida no gaire clara. D'aquesta vida, en corrien moltes versions.

L'Eudalet vivia complagut entre els neguits del papà i les presses de la mamà perquè tot sortís ben lluit. Se'l veia content i ho demostrava fent bromes al servei, poques, amb la nova veu més fonda i vellutada. Veu de trombó. A part d'això, la seva vida seguia com sempre: es llevava tard, s'arreglava i es perfumava i se n'anava a la fàbrica a fer de mà dreta del papà.

La relació amb la Suzette s'havia modificat d'ençà que l'havia presentada als seus pares. Sense gens de recança, ella havia deixat el teatre i els estudis de cant (oh!, ja no debutaria al Principal!) i se n'havia anat a viure al poble amb la família. Gairebé no s'havien vist més i aquesta distància només feia que avivar el desig de l'Eudalet, que comptava els dies que faltaven per al casament amb devoció religiosa.

Va veure el sobre just al moment d'entrar a casa una nit, en tornar de Barcelona. Al salonet encara hi havia llum i ho va trobar estrany. ¿Era possible que la mamà l'esperés desperta, com ho havia fet al principi de les seves escapades barcelonines? Va agafar el sobre i va notar com la mà li tremolava una mica. Mal presagi.

Era un sobre blanc, tancat, que duia el seu nom i cognoms escrits amb tinta negra. No hi havia remitent.

L'Eudald es va quedar aturat al mig del llindar. Clavat a terra amb el sobre a la mà. Li havia vingut un neguit estrany. Mal presagi. Per què rebia aquell sobre misteriós quan faltava una setmana per al casament? Qui li havia deixat? «*Si ja estigués casat, en aquest sobre, ni m'hi hauria fixat!*», va pensar. Però no n'estava. Faltaven encara set dies que se li feien inacabables. Terribles. Havia decidit que aquella separació era el preu que havia de pagar per fer seva la Suzette i saber-la tan cara era l'únic que li feia suportable l'espera.

El sobre. Va tornar a llegir el seu nom i els dos cognoms. Dos cognoms i no un, perquè quedés ben clar que ell n'era el destinatari i no el papà.

El va estripar per una punta i amb el dit, com si fos un tallapapers mal afilat, el va obrir. A dintre hi havia un targetó també blanc i unes lletres clares, de traç segur, que li deien una veritat que ell coneixia perfectament i que li trencaria la vida: «NO ET POTS CASAR AMB LA SUZETTE. MOLTS SABEN QUE TÉ UNA PIGA AL CUL».

MARIA ENRICH I MURT (Igalada, 1957) Llicenciada en Filologia Catalana, membre del consell de redacció de la *Revista d'Igalada*. És autora de l'assaig *Josep Romeu i Figueras: l'intel·lectual i el poeta* i de diversos llibres de literatura infantil i juvenil, entre els quals destaca la sèrie de la *Tona*, la *Tina* i *jo* i la novel·la *Tres amigues i un estiu*.